

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum sit grauissimum peccatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

adulterij, & primus motus furti est in specie furti, & sic de alijs. Mortalitem autem, vel venialitatem habet esse contra, vel prater charitatem, quae est vita animae, quae distinguit inter filios Dei, & filios perditionis. Et hinc fit, vt actus circa aliquam materiam perfectus, sit peccatum mortale, imperfectus vero sit peccatum veniale, quia scilicet obiectum in illud perfecte amittit contrariatur charitati: imperfecte autem amittit non tollit charitatem, sed prater illam est tollens illius feruorem. Verbi gratia. Tollere rem alienam inuito domino est actus cadens super indebita materia, scilicet re aliena inuito domino. Et potest res aliena inuito domino tolli tripliciter. Primo, actu imperfecto ex parte tollentis, puta, si appetit rem alienam inuito domino appetit non delibere, sed primo motu. Hic est actus non est perfecte actus humanus. Secundo, est actu imperfecto ex parte rei alienae tollendae, puta, quia res est minima. Vel qua non inuito domino simpliciter, sed secundum quid: & sic est actus tollendi alienum est imperfectus, quia nimium pro nihilo reputatur in primo casu, & quia inuoluntarium secundum quid est simpliciter voluntarium in secundo casu. Tertio, actu perfecto vtiqueque, scilicet ex parte operantis, & materiae: & hic quidem tertius actus est peccatum mortale ex genere: reliqui autem licet sint in eadem specie, p. p. imperfectionem tamen actus non sunt peccata mortalia, quia in illo saluatur ratio actus humani contra dilectionem proximi ex perfectione actus circa tale obiectum: in istis vero, licet circa eandem sint materiam, quia tamen adeo imperfecte, vt non sint contra proximi dilectionem, ideo venialia sunt.

AD SECUNDVM dicendum, quod Dominus uerbum illud dixit de ira, quasi superaddens ad illud uerbum legis, Qui occiderit, reus erit iudicio. Unde loquitur ibi Dominus de motu irae, in quo quis appetit proximi occasionem, aut quatinusque grauem lationem, cui appetitui si consensus rationis superueniat, absque dubio erit peccatum mortale.

AD TERTIVM dicendum, quod in illo casu, in quo ira contrariatur charitati, est peccatum mortale, sed hoc non semper accidit, ut ex dictis patet. *

Ad primam ergo obiectionem proprie loquendo, negatur antecedens: quoniam uindicta iniusta tam minima non est iniusta uindicta simpliciter, sed secundum quid. Et ideo non constituit peccatum simpliciter, sed secundum quid, quale est veniale: ita quod sicut primus motus ad uindictam est actus imperfectus, quia non est actus humanus simpliciter, sed secundum quid, ita appetitus uindictae minima est actus imperfectus, quia non est appetitus uindictae simpliciter, sed secundum quid. Et cum contra hoc afferatur, quod magnum & paruum non variant rationem uindictae, respondeatur, quod cum magnum & paruum inponant id circa quod est diuersimode, iuxta diuersitatem obiectorum loquendum est. Nam magnum & paruum circa uindictam simpliciter non variant rationem uindictae. Et propterea appetitus iniusta uindictae siue magna, siue parua, dummodo sit iniusta uindicta simpliciter, est peccatum mortale: sed quando paruitas non tam significat quantitatem, quam tenet locum conditionis diminuentis, ita quod id cui additur, constituit secundum quid tale ex hoc ipso poni talem imperfectionem, non vt tollat totaliter rationem illius, sed vt tollat contrarietatem annexam illi simpliciter, sicut tollit illud simpliciter.

Et sic est in proposito, quod tanta paruitas uindictae est conditio diminuens rationem uindictae, non quod tollat totaliter rationem uindictae, sicut dicendo, Homo in mortuus, ly mortuus totaliter tollit rationem hominis: sed quia tollit rationem uindictae simpliciter, ac per hoc contrarietatem ad dilectionem proximi, quae est constituta iniusta uindictae simpliciter. Et simile est in furto, cum tollitur alienum minimum. Nam licet ratio rei alienae non varietur per magnum & paruum, vt dicunt quantitates rei alienae, quando tamen ly paruum, diminuit rationem boni alieni, ita quod constituit illud in hoc, quod est esse alienum bonum secundum quid tantum, tunc non remanet quod tollatur alienum bonum simpliciter, sed secundum quid: ac per hoc non committitur furum, nisi secundum quid, quod est peccatum veniale.

Ad secundam obiectionem negatur minor. Dico enim quod sicut mortale & veniale distant in infinitum, ita uindicta iniusta, & uindicta iniusta minima, distant in infinitum: quia distant vt uindicta & non uindicta apud morales, quia modicum pro nihilo habetur. Propterea ergo paruitas, quando est conditio diminuens, vt dictum est, alienat in infinitum, quia trahit actum ab ente ad non ens, hoc est, a contrario utraque ad non contrarium utraque,

que distant in infinitum sicut mortale & veniale. nihil in ordine ad reparacionem humanam, quia rem sit quasi nihil. Et ideo relinquitur sit peccatum totaliter vera, oportet addere, vel inuenire...

ARTICVLVS IIIII.
Vtrum ira sit grauissimum peccatum.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod ira sit grauissimum peccatum. Dicit enim Chrysostomus, quod nihil est turpius uisui furentis, & nihil deformius seueri uisui, & multo magis anima. ergo ira est grauissimum peccatum. ¶ 2 Prater. Quanto aliquid peccatum est magis nocuum, tanto uidetur esse peius, quia sicut Augustinus dicit in Enchirid. Malum dicitur

aliter. Et similiter actus est circumstantia, et in supposita perfectione actus, non fit aliunde uentus supposita perfectione actus, neque sufficiens ad perfectionem actus, neque inordinabilis est mortalitas. nec enim perfectus non est capax mortalitatis. Et per hoc mortalitas non in actu perfecto, ac si loqueretur in diaphano.

In responsione ad secundum eundem articulum dicitur, arguente contra hanc solutionem, quod toto textu illo loquitur de occisione, non de peccato, ergo ueretur, quia ibi recitat, & non de illo quod est peccatum mortale. Ad hoc dicitur, quod contentus illius textus interpretatur, quod dominus loquitur de actibus, qui sunt in proximi: & quod uolens dominus abdicare animam plus quam Scribarum & Phariseorum accipit in istis generis, ut patet distate in capitulo illius. Et uindicta proximi in proximum assumit preceptum legis, scilicet, Audistis sicut dictum est antiquis, Non occideris, reus erit iudicio. Et itam adde potest decepta, subdit, Ego autem dico uobis, quia qui percutit fratri suo, reus erit iudicio. Et ubi dicitur percutit ipso ira, quae fertur in proximo, hoc est, quod est pro obsequio uoluntatum proximi, hoc est, quod est uirtus salutaris in ramis, & fundatur in uirtute uenitur, totus homo hic donum superbiae, quod est peccatum, extra homicidii genus non est, sed quod non est peccatum reuincitur. Fallit enim ergo quod dicitur in hoc genere, sit de homicidio sermo, ut dicitur in principio cepto de homicidio, & quare contra sit scriptum, quod magnum, & uerbum iniuriosum in peccatis peioribus, uisimum sit homicidium, aperte dicitur.

¶ Ad hoc dicitur, quod contentus illius textus interpretatur, quod dominus loquitur de actibus, qui sunt in proximi: & quod uolens dominus abdicare animam plus quam Scribarum & Phariseorum accipit in istis generis, ut patet distate in capitulo illius. Et uindicta proximi in proximum assumit preceptum legis, scilicet, Audistis sicut dictum est antiquis, Non occideris, reus erit iudicio. Et itam adde potest decepta, subdit, Ego autem dico uobis, quia qui percutit fratri suo, reus erit iudicio. Et ubi dicitur percutit ipso ira, quae fertur in proximo, hoc est, quod est pro obsequio uoluntatum proximi, hoc est, quod est uirtus salutaris in ramis, & fundatur in uirtute uenitur, totus homo hic donum superbiae, quod est peccatum, extra homicidii genus non est, sed quod non est peccatum reuincitur. Fallit enim ergo quod dicitur in hoc genere, sit de homicidio sermo, ut dicitur in principio cepto de homicidio, & quare contra sit scriptum, quod magnum, & uerbum iniuriosum in peccatis peioribus, uisimum sit homicidium, aperte dicitur.

¶ Ad hoc dicitur, quod contentus illius textus interpretatur, quod dominus loquitur de actibus, qui sunt in proximi: & quod uolens dominus abdicare animam plus quam Scribarum & Phariseorum accipit in istis generis, ut patet distate in capitulo illius. Et uindicta proximi in proximum assumit preceptum legis, scilicet, Audistis sicut dictum est antiquis, Non occideris, reus erit iudicio. Et itam adde potest decepta, subdit, Ego autem dico uobis, quia qui percutit fratri suo, reus erit iudicio. Et ubi dicitur percutit ipso ira, quae fertur in proximo, hoc est, quod est pro obsequio uoluntatum proximi, hoc est, quod est uirtus salutaris in ramis, & fundatur in uirtute uenitur, totus homo hic donum superbiae, quod est peccatum, extra homicidii genus non est, sed quod non est peccatum reuincitur. Fallit enim ergo quod dicitur in hoc genere, sit de homicidio sermo, ut dicitur in principio cepto de homicidio, & quare contra sit scriptum, quod magnum, & uerbum iniuriosum in peccatis peioribus, uisimum sit homicidium, aperte dicitur.

¶ Ad hoc dicitur, quod contentus illius textus interpretatur, quod dominus loquitur de actibus, qui sunt in proximi: & quod uolens dominus abdicare animam plus quam Scribarum & Phariseorum accipit in istis generis, ut patet distate in capitulo illius. Et uindicta proximi in proximum assumit preceptum legis, scilicet, Audistis sicut dictum est antiquis, Non occideris, reus erit iudicio. Et itam adde potest decepta, subdit, Ego autem dico uobis, quia qui percutit fratri suo, reus erit iudicio. Et ubi dicitur percutit ipso ira, quae fertur in proximo, hoc est, quod est pro obsequio uoluntatum proximi, hoc est, quod est uirtus salutaris in ramis, & fundatur in uirtute uenitur, totus homo hic donum superbiae, quod est peccatum, extra homicidii genus non est, sed quod non est peccatum reuincitur. Fallit enim ergo quod dicitur in hoc genere, sit de homicidio sermo, ut dicitur in principio cepto de homicidio, & quare contra sit scriptum, quod magnum, & uerbum iniuriosum in peccatis peioribus, uisimum sit homicidium, aperte dicitur.

¶ Ad hoc dicitur, quod contentus illius textus interpretatur, quod dominus loquitur de actibus, qui sunt in proximi: & quod uolens dominus abdicare animam plus quam Scribarum & Phariseorum accipit in istis generis, ut patet distate in capitulo illius. Et uindicta proximi in proximum assumit preceptum legis, scilicet, Audistis sicut dictum est antiquis, Non occideris, reus erit iudicio. Et itam adde potest decepta, subdit, Ego autem dico uobis, quia qui percutit fratri suo, reus erit iudicio. Et ubi dicitur percutit ipso ira, quae fertur in proximo, hoc est, quod est pro obsequio uoluntatum proximi, hoc est, quod est uirtus salutaris in ramis, & fundatur in uirtute uenitur, totus homo hic donum superbiae, quod est peccatum, extra homicidii genus non est, sed quod non est peccatum reuincitur. Fallit enim ergo quod dicitur in hoc genere, sit de homicidio sermo, ut dicitur in principio cepto de homicidio, & quare contra sit scriptum, quod magnum, & uerbum iniuriosum in peccatis peioribus, uisimum sit homicidium, aperte dicitur.

Super Quaestione erat in principio articuli.
Articulus quartus.

In articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale.

In articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale.

In articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale.

In articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale.

In articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale.

In articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale.

In articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale.

In articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale. Et in articulo eundem quaest. 118. dicitur, quod ira est peccatum mortale.

vnus, quin fit malum alterius: gloria autem est bonum vnus sine malo alterius. Tercio, quia gloria ita est bona, quod non nisi per circumstantias est mala: vindicta autem nunquam est bona nisi ratione circumstantiae.

¶ Secundum dictum est, quod iratus appetit malum proximi sub ratione boni honesti scilicet iustae vindictae. Contra hoc arguitur hoc esse falsum, quia iratus scilicet frequenter quod vni dista quam appetit, est iniusta. Ex quo arguitur sic, Peius est appetere malum proximi sub ratione iniustae vindictae, quam sub ratione iustae gloriae: sed iratus appetit quandoque sub ratione iniustae, iniustus autem sub ratione excellentiae: ergo &c.

¶ Et confirmatur, quia vbi non est vera offensa etiam secundum estimationem irati, sibi non est appetitus sub ratione iustae vindictae: sed iratus cognoscit, quod non est vere offensus, puta, cum negatur sibi obsequium ad mala perpetrata. ergo &c.

¶ Tertium dictum est, quod ira ex parte boni, sub cuius ratione appetit malum, est minus malum quam concupiscentia. Contra hoc arguitur tripliciter. Primo, Delectatio in malo alterius, ceteris paribus, est grauior quam delectatio in proprio delectabili: sed delectatio irati in vindicta est delectatio in malo alterius, quia iracundus occidens prolem verbo, sicut illum occisionem, esse omnino iniustam, ac per hoc non appetit eam vt iustam, sed secundum quod vindicta & vltio, seu malum alterius, qui eum offenderat. Secundo, quia postea casu, quod vnus sollicitus vxorem alienam ad concubinationem, propter delectationem, alius propter vltionem mariti, constat quod secundus magis peccat: & tamen secundus propter vindictam, primus propter concupiscentiam. Tercio, postea casu quod vnus concupiscit meretricem solutam, & quater delectabile suum per concubium: alter iratus contra eandem quater illius concisionem, constat quod secundus magis peccat. Ergo delectatio irati est peior delectatione concupiscentis.

¶ Quartum dictum est, Ira quantum ad inordinationem, quae est secundum modum irascendi, habet quandam excellentiam propter vehementiam & velocitatem sui motus. De hoc, inquit Martinus, si intendit beatus Tho. q. ira habet excellentiam quantum ad notummentum, non contradico. Si quantum ad grauitatem peccati, quod ex serie textus vt intendere, quia in prima parte corporis articuli de grauitate peccati, semper loquitur, & titulus articuli est de grauitate peccati: sic fit in qua, intelligitur, Contra, tum quia ira vbi diminuitur non grauiatur: sed ex parte vehementiae & velocitatis peccatum irae diminuitur. ergo. Probatur minor, tum primo, quia ceteris paribus, occisor hominis ex ira statim minus peccat, q. occisor hois ex ira post duos menses. Exstat, n. a tanto primus propter vehementiam & velocitatem motus irae incensibilis pro tunc. Tum secundo, quia quicquid causatur naturaliter, & illud reprimere est laboriosum & vniuolunt, dimittit peccatum si non reprimatur: sed vehementia & uelocitas motus irae sunt huiusmodi. Tum tertio, quia quacumque naturaliter causa inducunt ignorantiam & obliuionem mentis, diminuunt peccatum: sed uolentia & uelocitas sunt huiusmodi, ut patet ex auctoritate Greg. in littera &c.

¶ Ad primum dubium dicitur, quod in littera non dicitur, quod grauius ira est minus peccatum quamlibet inuidia: sed dicitur, q. comparando iram, inuidiam, & odium secundum sua obiecta formalia, quod est comparare ista uicia secundum suas species absolute, ira est minus peccatum, quam inuidia & odium: quia obiectum formale irae habet rationem minus mali. Nam obiectum formale irae est malum proximi sub ratione uindictae. Inuidia est malum proximi ut conferens propriae excellentiae. Odij autem malum proximi, ut malum illius. Haec autem tria obiecta conueniunt in malo appetito. Et propterea arguere a tali, uel tali malo contra auctorem nihil ualet: quoniam non tale, aut ta-

A le malum, sed malum clauditur in obiecto communi istorum uitiorum: sed differunt in ratione formali, quia malum appetitur, quia irato obijciunt malum, ut uindicta: inuido, ut conferens propriae excellentiae: odio autem, ut malum proximi. Et quia comparatio non penes id, in quo aliqua indistincta sunt, sed penes differetes modos, seu rationes illius in quo conuenientia est, fit: ideo penes malum sub his rationibus comparatio est. Et hinc patet quod apud peripateticos non oportet adiungere, quod comparatio fit salua equitate mala appetitus: quoniam ut patet in ratione mali, indistincta sunt ista uicia. Veruntamen comparatio imbecillitate Nouitiorum, admittit potest, quod ista comparatio, sicut & cetera, ceteris paribus, intelligitur. Et propterea ad primum patet huiusmodi solutio, quia mala non sunt paria.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est * inordinatio irae secundum duo attenditur, scilicet, secundum indebitum appetibile, & secundum indebitum modum irascendi. Quantum igitur ad appetibile, quod iratus appetit, uidetur esse ira minimum peccatorum. Appetit enim ira malum poenae alicuius sub ratione boni, quod est uindicta. Et ideo ex parte mali quod appetit, conuenit peccatum irae cum illis peccatis, quae appetunt malum proximi, puta, cum inuidia, & odio. Sed odium appetit absolute malum alterius in quantum huiusmodi: inuidus autem appetit malum alicuius propter appetitum propriae gloriae. Sed iratus appetit malum alterius sub ratione iustae uindictae. Ex quo patet quod

B speciem fornicatione, & tamen potest esse quod aliqua fornicatio ex aliqua circumstantia sit grauior aliquo adulterio, puta, si adulteretur cum meretrice publica, fornicetur autem inducendo uehementissime &c. mulierem solutam inuito tempore castissimam, & optima uita &c. ita ira secundum suam speciem est minor culpa quam inuidia, cum quo stat quod ex circumstantia aliqua ira sit grauior. Hoc enim nihil obstat praesenti doctrinae. Quod autem secundo locce afferitur, non est intelligibile: quia implicat esse aequale appetibile mortem innocentis, & mortem eius qui illam demeruit.

C Ad tertium dicitur primo, quod impossibile non est uerum, scilicet, quod finis inuidiae est uanagloria. Sunt enim distincta uicia, inuidia, & uana gloria habentia distinctos fines proximos: sed non curando pro nunc de hoc, cum dicitur primo, quod uindicta est magis fugibilis, abusua in primis locutio est. Nam uindicta est de genere bonorum: bonum autem non habet rationem fugibilis, sed appetibilis. Nam bonum est quod omnia appetunt, primo Ethic. Reducendo deinde ad propriam locutionem, scilicet, Vindicta est minus appetibilis quam gloria, respondetur quod quia sunt diuersorum ordinum bona, dicendum est, quod uindicta est magis appetibilis in genere boni honesti, gloria autem in genere boni utilitatis & delectabilis. Et quia honestum est simpliciter magis appetibile secundum se, ideo est magis appetibilis secundum se: gloria autem, est magis appetibilis quoad nos.

D Ad primam autem probationem in oppositum conceditur, q. uindicta est appetibilis propter gloriam ut finem quo ad nos, non in se, quia honestum non ordinatur ad uile, aut delectabile ut finem. Et negatur quod non e contra, hoc est, q. gloria non est appetibilis propter uindictam, immo optime gloria ordinatur ad uindictam perturbationum reipublicam, ut uere finem.

E Ad secundam probationem negatur consequentia, quia cum hoc quod uindicta sit malum poenae alterius, stat quod in se fit melius quam gloria, utpote bonum honestum & gloria non.

¶ Ad tertiam probationem dicitur, quod falsissimum est, q. uindicta nunquam est bona nisi propter circumstantiam: quoniam secundum se ipsam est de genere bonorum, ut nunc nunc patebit.

¶ Ad secundum dubium dicitur, ut superius patet in quaestio. 80. apud Tullium, Andronicum, & auctorem, uindicta pars iustitiae est, ac per hoc secundum se bonum honestum. Consonatque hoc sacro eloquio, in quo Deus uindictam sibi referuat tamquam actum bonum & excellentem. Et sancti Martyres inducuntur uindictam petere a Deo, qui non nisi bonum petere possunt. Hinc enim habetur, quod ad significandum honestum bonum non oportet supra uindictam apponere, quod fit iusta, sed fit esse dicere uindictam, quoniam secundum se significat opus iustitiae. Et ideo in littera non nisi quandoque ut legentes aduertenter intelligant, adiungitur ly iusta. Cum igitur dicitur, quod aliquid appetitur sub ratione uindictae, perinde est ac si diceretur, quod appetitur

Art. 2. & 3. huius q.

sub

¶ Super Questioni 158. Articulum quintum.

IN articulo quinto eiusdem centesime quinquagesime octave questionis dubium occurrit, quo pacto distinctio in littera Pofna ex Aristotele, fit distinctio specifica peccatorum iræ. Et est ratio dubij, quia peccata distinguuntur specie per obiecta formaliter distincta. He autem iræ non ex parte obiecti distinguuntur, sed ut in littera dicitur, prima species attenditur ex parte originis, secunda ex parte durationis causæ, tertia ex parte durationis ipsius uindictæ. Similiter nec facilitas, nec firmitas hominis ad iram se tenet ex parte obiecti, sed subiecti.

ARTICVLVS V.

¶ Vñ Philosophus cõuenienter determinet species iracundiæ, dicens quòd iracundorum quidam sunt acuti, quidam amari, & quidam difficiles.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur quod inconuenienter determinentur species iracundiæ a Philosopho in 4. Ethic. * ubi dicit, quòd iracundorum quidam sunt acuti, quidam amari, quidam difficiles, siue graues: quia secundum ipsum amari dicitur, quorum ira difficile soluitur, & multo tpe manet: sed hoc vñ pertinere ad circumstantiam tps. ergo videtur quod etiam secundum alias circumstantias possint accipi alie species iræ.

¶ 2 Præt. Difficiles, siue graues dicit esse, quorum ira non commutatur sine cruciatiu, vel punitione: sed hoc etiã pertinet ad insolubilitatem iræ, ergo videtur quod idem sit difficiles, & amari.

¶ 3 Præt. Dominus Matth. 5. ponit tres gradus iræ cũ dicit, Qui irascitur fratri suo: & qui dixerit fratri suo, Racha: & qui dixerit fratri suo, Fatue: qui quidem gradus ad prædictas species nõ referuntur, ergo vñ quòd prædicta diuisio iræ non fit conueniens. SED CONTRA est, quòd Grego. Nyssen. dicit, * quòd tres sunt irascibilitatis species, scilicet iræ, quæ uocatur fellea: & mania, quæ uocatur infania: & furor, quæ tria uidentur esse eadẽ tribus præmissis. Nam iram felleam dicit esse, quæ principium & motum habet, quod Philosoph. attribuit acutis. Maniam uero dicit esse iram quæ permanet, & in uetustatem deuenit, quod Philosoph. attribuit amaris. Furorem autem dicit esse irã, quæ obseruat tempus in suppliciu, quod Philosoph. attribuit diffi-

ciibus. Et eandem etiam diuisionem ponit Damascen. in secundo lib. * ergo prædicta distinctio Philosophi non est inconueniens.

RESPON. Dicendum, quòd prædicta distinctio potest referri vel ad passionem iræ, vel etiã ad ipsum peccatum iræ. Quomodo autem referatur ad passionem iræ, supra habitum est, * cum de passione iræ ageretur; & sic præcipue uidetur poni a Gregor. Nyssen. & Damasc. † Nunc autem oportet accipere distinctioem harum specierum secundum quod pertinent ad peccatum iræ, prout ponitur a Philosopho. Potest autem inordinatio iræ ex duobus attendi. Primo quidem, ex ipsa iræ origine: & hoc pertinet ad acutos qui nimis cito irascuntur, & ex qualibet leui causa. Alio modo, ex ipsa iræ duratione, eo scilicet, quòd ira nimis perseverat: quod quidem potest esse dupliciter. Vno modo, quia causa iræ, scilicet iniuria illata, nimis manet in memoria hominis. Vnde ex hoc homo diutinam tristitiã concipit, & iõ sunt sibiipsis graues & amari. Alio modo, cõtingit ex parte ipsius uindictæ, quã aliquis obstinato appetitu querit, & hoc pertinet ad difficiles siue graues, qui non dimittunt iram quousque puniant.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod in speciebus prædictis non principaliter cõsiderat tps, sed facilitas hois ad irã, vel firmitas i irã.

AD SECVDVM dicendum, quod utriusque, scilicet amari & difficiles, habet iram diuturnã, sed propter alia causam. Nam amari habent iram permanentem propter permanentiã tristitiæ, quã inter uiscera tenet clausam. Et quia nõ prorupit ad exteriora iracundiæ

& ut ratio exterioris indignationis, in tertio uero ut ratio exterior iniuriæ. Et cum contra arguitur: ergo non bene distinguitur a Thoma, negatur sequela. Et ad probationem, quòd debuit per actus interiores distinguere, respondetur quòd cum author distinct gradus penes progressum humani actus, scilicet in corde & c. satis docuit diuerfitatem interiorum actuum nunc declaratum.

¶ Ad secundum dicitur, quòd primus gradus habet exterius nocumentum pro obiecto: quoniam, ut author dixit, dominus loquitur de ira homicidij, seu grauis lëtionis. Et cum contra arguitur: ergo primus gradus facit reum gehennæ ignis, negatur sequela, quoniam non ex hoc, quòd exterius nocumentum est obiectum, ponitur gradus tertius, reus gehennæ, sed ex hoc, quòd exercet exterius nocumentum, dicendo, Fatue: quod non fit

Secunda Secundæ S. Tho. CCC in

Lib 3. Orth. fid. c. 16.

1. 2. q. 46. a.

locis citatis in argu. sed cont.